11.11.2025 SUPO 1043/01.04.01.00/2025

Eduskunnan lakivaliokunta

HE 163/2024 vp

Suojelupoliisin asiantuntijalausunto eduskunnan lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 163/2024 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt suojelupoliisilta kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitussa asiassa.

Hallituksen esityksen (HE 163/2024 vp) keskeisenä ehdotuksena on korvata rikoslain (RL) terrorismirikoksia koskeva nykyinen 34 a luku (17/2003) asiallisesti pääasiassa samansisältöisellä uudella 34 a luvulla (HE:n 1. lakiehdotus), joka otsikoitaisiin "terroristisista rikoksista". Samalla ehdotetaan tehtäväksi pääasiassa tekniset muutokset useisiin sellaisiin muihin lakeihin, joilla on yhteys RL 34 a lukuun (HE:n lakiehdotukset 2-20).

Hallituksen esityksen keskeisiä tavoitteita (HE, s. 149-150) ovat muun muassa:

- lainsäädännön uudistaminen siten, että se muodostaisi selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden, mikä osaltaan edistäisi sääntelyn sovellettavuutta ja käyttökelpoisuutta;
- rangaistussäännösten kattavuuden varmistaminen; sekä
- rangaistusasteikkojen tarkistaminen siten, että asteikoissa otetaan asianmukaisesti huomioon kunkin teon vahingollisuus ja vaarallisuus.

Suojelupoliisi katsoo yleisesti, että hallituksen esityksen tavoitteet ovat kansallisen turvallisuuden suojaamisen näkökulmasta tärkeitä ja lakiehdotukset edistäisivät näitä tavoitteita. Näin ollen suojelupoliisi kannattaa hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia.

Nyt lausuttavan hallituksen esityksen luonnos on sisältynyt oikeusministeriön 20.12.2024 julkaisemaan työryhmämietintöön.[1] Suojelupoliisi on työryhmämietintöä koskevassa aikaisemmassa lausunnossaan (31.1.2025 1237/01.12.02.08/2024) oikeusministeriölle nostanut esille erityisesti seuraavia näkökohtia, jotka ovat osin edelleen oleellisia.

Ensinnäkin suojelupoliisi oli kiinnittänyt huomiota niin sanottua johtamisrikosta koskevaan rangaistussäännökseen (nyk. RL 34 a luku 3 §; HE:n 1.

§ 3

[1] Terroristisia rikoksia koskevan rangaistussääntelyn uudistaminen, Oikeusministeriön julkaisuja. Mietintöjä ja lausuntoja 2024:40.

lakiehdotuksen 5 §). Suojelupoliisin näkemyksen mukaan valmistelussa olisi tullut harkita myös sellaista vaihtoehtoa, jossa terrorismiryhmän johtaminen olisi itsessään rangaistavaa ilman, että ryhmässä on tehty terrorismirikos tai terrorismirikoksen valmistelu. Hallituksen esityksen perusteella lausuntokierroksen aikana samaan seikkaan oli kiinnittänyt huomiota myös sisäministeriö ja Poliisihallitus (ks. HE, s. 171).

Nykyisessä ja myös ehdotetussa uudessa sääntelyratkaisussa (1. lakiehdotuksen 5 §) niin sanotun johtamisrikoksen rangaistavuus edellyttäisi johtamisteon lisäksi sitä, että johdettu terroristiryhmä on tehnyt terrorismirikoksen tai terrorismirikoksen valmistelun. Toisin sanoen pelkästään terroristiryhmän johtamista ei ole säädetty rangaistavaksi erillisenä johtamisrikoksena, eikä tätä oikeustilaa ehdoteta nytkään muutettavaksi. Johtaminen voi kuitenkin tulla rangaistavaksi muun rangaistussäännöksen nojalla (ks. esim. HE, s. 203).

Hallituksen esityksessä sääntelyratkaisua perustellaan erityisesti EU-oikeudesta tulevalla vaatimuksella, joka edellyttää johtamisrikoksen enimmäisrangaistukselta tiettyä vähimmäistasoa (15 vuotta). Tätä tasoa ei ole RL 2 c luvun 2 §:n 2 momentin yleisen rajoituksen (määräaikaisen vankeusrangaistuksen enimmäispituus on 12 vuotta) takia mahdollista saavuttaa Suomessa ilman, että tekijä tuomitaan samalla kertaa yhteiseen vankeusrangaistukseen myös yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta (ks. HE, s. 171, 80-82 ja 202).

Lausuntokierroksella esitetyt huomiot eivät johtaneet ehdotetun sääntelyratkaisun (1. lakiehdotuksen 5 §) muuttumiseen. Näin ollen suojelupoliisi katsoo, että sen aikaisemmat terroristiryhmän johtamisen itsenäistä ja nimenomaista kriminalisointia puoltavat kannanotot ovat edelleen oleellisia. Epäselväksi on esimerkiksi jäänyt, mikä estäisi RL 2 c luvun 2 §:n 2 momentin muuttamisen siten, että se ottaisi paremmin huomioon vakavimmat terroristiset rikokset.

Toiseksi suojelupoliisi oli kiinnittänyt aikaisemmassa lausunnossaan huomiota terroristisen rikosten rangaistusasteikkoihin sekä erityisesti kriminalisointien taustalla oleviin omanlaisiin ja poikkeuksellisen painaviin yhteiskunnan suojeluintresseihin. Tästä näkökulmasta nykyinen ja hallituksen esityksessäkin ehdotettu sääntelytekniikka, jossa terroristisen rikosten rangaistusasteikot (rangaistuarvo) johdetaan muusta tavanomaisesta rikoksesta, on suojelupoliisin näkemyksen mukaan kyseenalainen. Hallituksen esityksen perusteella sisäministeriö oli esittänyt samansuuntaisen huomion (ks. HE, s. 174).

Edellä viitattu tarkoittaa käytännössä sitä, että terroristisen rikosten ydinalue eli terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja niiden rangaistusasteikot (1. lakiehdotuksen 2 §) perustuisivat säännöksissä viitattujen muiden rikosten rangaistusasteikoille (ks. esim. HE, s. 130). Tässä ajattelussa terroristinen tarkoitus ikään kuin ankaroittaa pohjalla olevan rikoksen rangaistavuutta. Edelleen muiden terroristisen rikosten rangaistusasteikot olisivat suhteutettu kyseisten terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten rangaistusasteikkoihin. Tällainen kerroksellinen sääntelytekniikka ei suojelupoliisin arvion mukaan huomioi parhaalla mahdollisella tavalla terrorismin aiheuttamaa omanlaista ja poikkeuksen vakavaa uhkaa yhteiskunnalle ja yksilöille.

Lausuntokierroksen aikana esitettyihin huomioihin viitaten hallituksen esityksessä todetaan, että "terrorismirikollisuuden monimuotoisuuden vuoksi terroristisessa tarkoituksessa tehdyille rikoksille ja niiden tekemistä edistäville rikoksille ei ole perustellusti luotavissa yhteistä terroristiseen kytkentään perustuvaa, lähinnä vähimmäisrangaistukseen sidottua perusrangaistustasoa" (HE, s. 174).

Suojelupoliisi toteaa, että edellä lainattu terroristisen tekojen monimuotoisuutta korostava perustelulausuma on sinällään totta ja tilanne on sääntelyteknisesti haastava. Perustelulausuma ei kuitenkaan ratkaisisi taustalla olevaa ongelmaa. Toisin sanoen suojelupoliisin näkemyksen mukaan terroristisen rikosten rangaistusasteikot tulisi perustua ensisijassa ja pääasiassa terrorismiksi katsottavien tekojen omanlaiseen paheksuttavuuteen, vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, eikä siihen, että sama teko voi täyttää jonkun muun aikaisemmin kriminalisoidun ja ydinolemukseltaan erilaisen rikoksen tunnusmerkistön.

Kolmanneksi suojelupoliisi oli kiinnittänyt huomiota terroristen rikosten vähimmäisrangaistuksiin ja erityisesti siihen, että oikeuskäytännön perusteella konkreettinen tuomio perustuu Suomessa yleensä enemminkin rangaistusasteikon alaosaan kuin yläosaan (ks. esim. HE, s. 128). Tämän takia ja huomioiden edellä mainitut kriminalisointien taustalla vaikuttavat suojeluintressit terroristisen rikosten vähimmäisrangaistukset tulisivat olla riittävän ankaria. Hallituksen esityksen perusteella sisäministeriö oli lausunut asiasta samansuuntaisesti (ks. HE, s. 174). Esitettyjen huomioiden takia eräiden ehdotettujen terroristisen rikosten vähimmäisrangaistuksia oli korotettu jatkovalmistelun aikana (ks. HE, s. 175). Suojelupoliisi pitää näitä muutoksia perusteltuina.

Apulaispäällikkö Jonna Turunen

Ylitarkastaja Sami Nevalainen

Apulaispäällikkö	Jonna Turunen
Suojelupoliisin ylitarkastaja	Sami Nevalainen

Asiakirja (ID 71686) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 11.11.2025 11.54.50. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.